
РЕЧ ГОСТА УРЕДНИКА

Знање о конфликтима који су покренути од стране локалних милитантних група као што је Боко Харам, а који су повезани са феноменом глобалног џихада, до скоро је било ограничено на сензационалистичке изворе које нуде медији, владине и невладине агенције, као и на научним изворима који се заснивају само на анализи и синтези досадашњих сазнања, без разматрања нових информација. Позадина, мотивације, као и унутрашњи и спољашњи фактори који утичу на ове групе и њихове активности и даље остају непознаница, осуђени од стране јавног и академског дискурса о глобалном рату против терора. Док су се једни аналитичари овог проблема углавном фокусирали на „западњачко“ разумевање ових сукоба и насиља, други су готово потпуно интернализovali кризу, објашњавајући је као локалну у својој бити.

Овај развој догађаја заслужује критичку пажњу академске заједнице и иницирање потраге за свеобухватним разумевањем спољних и непосредних узрока сукоба и насиља са једне стране, као и рад у циљу ублажавања ових фактора који доводе до сукоба и насиља. Ширење сукоба и насиља представља круцијалну безбедоносну претњу и изазов за глобално друштво. Непрестани „рат против терора“, као и упорни цивилни, политички и верско-етнички конфликти у свету допринели су драматичном преиспитивању сукоба, насиља и мира. Порекло, позадина и разлог за постојање Боко Харам наставља да буде у центру интересовања јавности. Додатак академској дебати јесте однос између Боко Харам и глобалних џихадистичких актера. Како разумемо локалне акције Боко Харам: у контексту глобалног утицаја, или као једну од инстанци растуће глобализације сукоба и интернационализације терора?

Тема овог броја, „Између феномена и покрета: Боко Харам, џихадистички побуњеници у Нигерији 21. века“, састоји се од три чланка који се заснивају на етнографији, критичким истраживањима хроника и живота актера, као и на верским философијама и идеологијама које су истакнуте у проповедима, нудећи на тај начин нов и оригиналан приступ у објашњавању комплексне историје и епистемологије таквих група у локалном-глобалном контексту.

Чланак Андреа Бригагље нуди изврсну анализу Сецкања тумора, трактата од 120 страница, написаног од стране два сина Мухамеда Јусуфа, оснивача нигеријског џихадистичког покрета познатог као Боко Харам. Овај текст је скоро публикован од стране Исламске државе. Иако овај текст представља житије, он уствари нуди богату етимологију и критички приступ историји џихада у Нигерији из угла саме џихадистичке групе. Сецкања тумора

представља дело фундаменталне салафистичко-џихадистичке мисли, које одбија „екстремизам“ и „девијацију“ заједнице хариџита коју води Шекау. Бригагљиа доводи у питање корисност употребе појма „Боко Харам“ у литератури о локалним и глобалним манифестацијама џихада у савременој Нигерији. Његов аргумент се противи усвајању термина феномен, већ радије користи појам покрет или секта. Како он тврди, ово се заснива на чињеници да постоје три организације у Нигерији које делују у име џихада (једна која је везана за Ал Каиду и које је скоро неактивна, друга која пролази кроз процес реорганизације и која је повезана са Исламском државом и трећа, која делује у изолацији и противно глобалном џихаду, коју воду Шекау). Питање које се поставља у овом тексту је следеће: Кога би требало кривити за настајање овог „тумора“ – глобални џихад или локалне структуре нигеријског друштва?, у оквиру којег аутор истражује да ли су за настанак Боко Харам примарни узрок структурални проблеми који постоје у нигеријском контексту, или пак глобални џихадистички покрет. Аутор тврди да је „имуни систем Нигерије био очигледно слаб због систематских и структурних проблема – ендемске корупције; неравномерног регионалног развоја; масивне урбанизације; локалних верских криза; и дисфункционалног федерализма заснованог на ентицитету, који је омогућио етничко чишћење мањина (пготово у средњем делу земље) и неспособност федералне владе (независно којој политичкој опцији она припада) да преузме репресивне мере у државама које су контролисане од стране опозиције (поново, независно којој политичкој опцији она припада). Због канцерогене радијације којој је ово тело изложено, развој болести била је природна ствар од самог почетка“. Бављењем дебатом по питању глобалне природе нигеријских џихадистичких актера, као и улогом ових веза у њиховом развоју, аутор даје допринос бољем разумевању локалне и глобалне димензије феномена Боко Харам.

У другом члану, Едлин Е. Анугвом критички приказује Боко Харам у светлу исламског фундаментализма и верског конфликта у Нигерији. Аутор описује Боко Харам као „домаћу исламско-фундаменталистичку организацију“, која истовремено представља „квази-верски покрет и радикалну друштвено-политичку организацију која настоји да замени модерну државу у Нигерији“. Слично као и Бригагљиа, он истиче (не)корисност употребе имена као „представљања другог“. Анугвом нуди феноменологију Боко Харам, његове покретачке снаге, највише из угла групе која се представља као оличење фрустрација обичних грађана североистока њиховом социо-економском ситуацијом и још важније, као групе која представља пожељну друштвено-политичку организацију нигеријског друштва. Према аутору, Боко Харам представља друштвено-економске тежње већине грађана североистока Нигерије, који су искључени из ове сфере нигеријског друштва. У складу са тим, иако позадина и релевантност Боко Харам не могу бити у целини објашњени социо-економским факторима, постојећи структурни и

социо-економски услови производе рањиву омладину која прихвата њихове фундаменталистичке идеје. Аутор истиче и да „упркос томе што је влада много боље координисала војне офанзиве од 2015. године, група и даље задржава капацитете да направи хаос. Шекау, главни лидер групе, успео је да избегне смрт и хватање од стране нигеријске војске“. Он предлаже нове приступе и стратегије у циљу умањивања ових сукоба који остају изазов за развој и наставак процеса изградње нације у Нигерији.

Сејид Кутб је један од најутицајнијих политичких мислилаца модерног исламистичког фундаментализма и један од лидера Муслиманске браће током '50 и '60 година прошлог века. Он је утицао на стварање оквира и идеолошких основа многих исламистичких група, као што су Ал Каида, Боко Харам и Исламска држава. Додеје Вилиамс у свом чланку критички истражује макро карактеристике политичког ислама као културно-идеолошке, политичке и социо-економске идеје из перспективе политичке мисли Сејида Кутба, показујући утицај на различите димензије националне интеграције у Нигерији. Она указује на неодвајање религије и политике у политичком исламу као на изазов и показује како та чињеница утиче да културна, политичка, друштвена и економска интеграција постане херкулијански задатак. Свака интегративна политика која не успе да препозна ову чињеницу није погодна и представља неадекватан приступ проблему националне интеграције у Нигерији. Она истиче да је политички ислам инкомпатибилан са националном интеграцијом и да има тенденцију ка поларизацији, пре него интеграцији. Стварање заједничких вредности увек је изазован задатак у плуралистичким друштвима као што је Нигерија, и свако друштво које нема заједничке вредности има минималне шансе за националну интеграцију, јер управо заједничке вредности утичу на обликовање националног идентитета, уместо да он буде обликован према етницитету, религији или националности.

Сви ставови изнесени у овим чланцима представљају ставове аутора, а не самог часописа. Велику захвалност дугујем проф. др Миролубу Јевтићу, главном и одговорном уреднику Политикологије религије, који ме је позвао да поделим искуства из Нигерије по питању растуће глобализације сукоба и интернационализације терора.

Афе Адогаме¹

1 Maxwell M. Upson Professor of Religion and Society, Princeton Theological Seminary, Princeton. E-mail: afe.adogame@ptsem.edu